

Martin Amsalu Marøy

Hvordan håndterer Disney vold i animasjon?

Hvordan fremstilles volden og hva er konsekvensen av den?

Bacheloroppgave i Filmvitenskap

Veileder: Anne Gjelsvik

Mai 2020

Martin Amsalu Marøy

Hvordan håndterer Disney vold i animasjon?

Hvordan fremstilles volden og hva er konsekvensen av den?

Bacheloroppgave i Filmvitenskap
Veileder: Anne Gjelsvik
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

NTNU

Norwegian University of
Science and Technology

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	2
2	TEORI	3
2.1	ARTIKLER.....	4
2.2	ED HOOKS.....	4
2.3	JAMES KENDRICK	4
2.4	FOR MYE VOLD?	4
2.5	THE SCENE OF VIOLENCE	5
2.6	NOVA RAPPORTEN	5
2.7	MUSIKKEN SIN PÅVIRKNING.....	5
3	METODE.....	6
4	ANALYSE	7
4.1	OM DE VALGTE FILMENE	7
4.2	LØVENES KONGE (1994).....	7
4.3	<i>MULAN</i> (1998).....	11
4.4	DEN LILLE HAVFRUEN (1989).....	15
4.5	LIKHETER OG ULIKHETER	18
5	DISKUSJON	20
6	KONKLUSJON	21
	LITTERATURLISTE.....	23

1 Innledning

Hvordan håndterer Disney vold i animasjon?

- **Fremstilling av vold**
- **Konsekvensen av vold**

Filmer: Løvenes Konge, Mulan og Den Lille Havfruen

Så lenge jeg kan huske har jeg vært interessert i film. Jeg har sett mange ulike filmer gjennom oppveksten, og har gjennom flere år elsket å se samme filmen flere ganger. Jeg har på denne måten lagt merke til nye detaljer med filmen for hver gang. Dette har jeg gjort med samtlige filmer som har falt i smak. Gjennom årene har jeg ofte fått spørsmålet: «Hva er favoritt filmen din?». Da jeg var liten elsket jeg Disney, og *Løvenes Konge* (1994) var filmen som raget høyest hos meg. I mine øyne var den en film som hadde alt en film skulle ha. Action, drama, romantikk og komedie; med andre ord en sjangerblanding. Den festet seg ved minnet mitt og er til den dag i dag den filmen jeg har sett flest ganger. Med min kjærlighet for *Løvenes Konge* kom også den enorme entusiasmen for Disney generelt. De filmene ble en stor del av min barndom og oppvekst og jeg elsket hvert sekund av hver eneste film. Jeg elsket kombinasjonen av dyr med menneskelige egenskaper som kunne snakke, synge og formidle filmens budskap på en måte mennesker ikke kunne. Filmer som *Lady og Landstrykeren* (1955), *101 Dalmatinere* (1961) og *Aristokattene* (1970) var filmer jeg kunne se flere ganger om dagen som liten. Og fremdeles kan jeg sette meg ned å nyte en klassiker fra Disney-universet. Disney var i mine øyne kommet for å bli, som underholdningskilde, noe jeg kunne lære av og noe jeg aldri gikk lei.

Da jeg ble eldre så jeg ulike filmer som hadde en annen sjanger enn det Disney stod for. Jeg fikk øynene opp for action-sjangeren og denne ble en stor del av mine ungdomsår. Ønske om å se det gode mot det onde, å se de brutale scenene fremstilt på ulike måter, var noe jeg særlig interesserte meg for. I ungdomsårene likte jeg også å studere filmer og se de om og om igjen. Filmer som *James Bond*, *Passion of the Christ* (2004) og krigsfilmer var filmer jeg var interessert i og studerte. Jeg elsket å se filmene flere ganger for gjennom det å få med meg detaljer som omhandler flere ting enn bare handlingen i filmen. Detaljer om omgivelsene, lydene, måtene karakterene opptrådte på og enda mer. Gjennom disse filmene fikk jeg interesse for vold på film, og ikke minst hvordan den ble framstilt på gjennom ulike filmer. Jeg lærte at det var flere måter å fremstille vold på i film.

Dette var noe som fascinerte meg stort, og jeg elsket at noen filmer utelukkende dreide seg om vold men også filmer hadde vold som bi-rolle i historien sin.

Disney-filmer og filmer med et voldelig preg har som jeg har uttrykt over, preget min barndom og ungdom. Fantastiske, komplette filmer som har gitt meg som seer alt jeg har bedt om og enda mer. Gjennom disse filmene lærte jeg mye og jeg ble både sjokkert, glad, trist og lykkelig.

Med andre ord, fikk jeg gjennom film en fantastisk barndom og ungdom fylt av variasjon. Og det er akkurat dette film skal være. Jeg har med disse erfaringene bestemt meg for å se på dette i min bachelor.

Hvordan håndterer Disney vold i animasjon?

- **Framstillingen av vold**
- **Konsekvensen av vold**

2 Teori

Det å analysere film har jeg som sagt alltid gjort. Men før kanskje mer ubevisst enn nå. I denne oppgaven skal jeg se på volden på et estetisk nivå. Med dette mener jeg altså å analysere scener som inneholder vold. Jeg skal altså beskrive og analysere scenene i Disney-filmene jeg har valgt, og beskrive volden rent estetisk. Hva ser vi? Hva hører vi?

Jeg har basert på dette utgangspunkt, gjort et utvalg av bøker og pensum som teoretisk grunnlag.

Mange av bøkene har gitt meg et godt innblikk i hvordan vold visuelt planlegges for film og dette har jeg brukt som grunnlag for å analysere filmene jeg har valgt ut. I tillegg har jeg benyttet meg av et utvalg artikler som omhandler temaet vold og Disney direkte. Jeg har også med studier som omhandler musikkens påvirkning på oss som publikum. Til sammen utgjør dette teorigrunnlaget jeg bruker på å analysere volden som oppstår i de valgte filmene.

De bøkene jeg har benyttet er følgende: Short Cuts-Film Violence (2009), Violence and American Cinema (2001), Vondt og Vakkert (2007), The Scene of Violence (2010) og Acting in Animation- a look at 12 films (2005).

Disse bøkene tar for seg emnet vold i vid forstand. De beskriver vold fra ulike perspektiver og viktigheten av vold i film.. Disney er naturligvis ikke kjent for sin vold, men gjennom bruk av

dette pensumet har det i større grad vært gjennomførbart å analysere de scenene som kan defineres som voldelige.

2.1 Artikler

Jeg har i tillegg til disse fem bøkene benyttet meg av artikler funnet på Dagbladet og det ga meg et innblikk i hva media hadde skrevet om oppgavens tematikk. Tematikken fra Dagbladet var «Forskere: Barnefilmer er mer Voldelige enn Voksenfilmer (Nordseth, 2014). Dette økte min interesse for det valgte tema. I en artikkel på Side 2 med overskriften «Drap, voldtekt og barn utenfor ekteskap» (Flaaten, 2013) Kommer de originale historiene om Disneyprinsessene fram. Noe som førte til at min interesse for tematikken vold i Disney filmene bare vokste i takt med artikkelen.

2.2 Ed Hooks

I boken til Ed Hooks fikk jeg en innføring i hvordan jeg best kunne gjennomføre en analyse av de valgte filmene. Boken tok for seg 12 kjente filmer som ble analysert og kom med gode råd om det å analysere spesifikt animasjonsfilmer.

«Watch the movie in its entirety. Let your perspective be that of an audience. Sit back and enjoy. Don't think about analysis yet» (Hooks, 2005,S.xi).

Dette gjorde jeg; jeg så hver enkelt film i sin helhet før noen scener ble valgt ut for analyse.

2.3 James Kendrick

Vold i seg selv mangler en ideologi og kan derfor fremstilles ulikt ut ifra hvilken film den oppstår i. Noe som kan gjøre volden vi ser på trist, brutal eller komisk. Dette omtales av James Kendrick. «As an important semantic element in most film genres, violence has no inherent ideological meaning because said meaning will develop only in relation to how the violence is structured within the films syntax» (Kendrick,2009, s.71)

2.4 For mye vold?

Disney lager filmer først og fremst for barn, men kan noen filmer bli for voldelig og basere seg for mye på vold rett og slett? Et eksempel på dette er filmen. «*Natural Born Killers* fikk en hovedsakelig negativ mottakelse av norske filmkritikere, blant annet med terningkast 1 i toneangivende aviser som VG, Dagbladet og Arbeiderbladet. I de negative anmeldelsene ble

volden et sentralt tema, og blant argumentene var det flere elementer som gikk igjen. Kritikerne anførte blant annet at filmen inneholdt mer vold enn nødvendig,...» (Gjelsvik, 2007, S,1166) .

2.5 The Scene of Violence

Legitimering av vold på film omtales i flere bøker og er et interessant perspektiv i og med at dette er filmer for barn. Det å godta vold, bare det er en god nok grunn bak den volden som blir presentert på lerretet er noe Disney benytter seg av i stor grad.

«Violence is a cinematic staple. Within this common currency there exists a pervasive paradox: that the violence of wrong-doing can be met with violence.» (Young, 2010, s.24)

Så hvis en karakter er ond gjentatte ganger, skal vedkommende kunne staffes med vold på film. Dette skjer i flere filmer voksenfilmer, barnefilmer og spesielt Disney filmer.

2.6 Nova Rapporten

Så hva kan da være effekten av volden som kommer fram i filmene? Og da spesielt filmer for de minste, de som ennå ikke evner å skille mellom virkelighet og fantasi. De som kan bli skremt av ting som voksne tar for gitt at de tåler. Vold på film er ikke ekte vold det er noe alle vet. Men de minste vet nødvendigvis ikke dette. I en studie (Nova Rapporten, 2010) gjort av barn sin oppfattelse av vold i forhold til medievold, kommer det fram at det er like følelser som er i bevegelser i kroppen. Dette kan for barn være vanskelig å skille på. På samme måte som ekte vold og filmvold. Blandingen av følelser som kommer med filmene kan være tøft for barn å håndtere.

«At den fysiologiske opplevelsen av opphisselse lett kan forveksles med aggresjon kan føre til aggressiv respons på provokasjoner, selv når personen som blir provosert i utgangspunktet ikke var aggressivt innstilt. Opphisselse kan også vedvare i kroppen.» (Nova Rapport 2010)

2.7 Musikken sin påvirkning

Kombinasjonen av flere følelser kan være utfordrende for yngre ifølge Nova Rapporten over.

Ved Universitetet i Chicago er det gjort en studie som viser til musikken sin enorme virkning på oss som seer. Musikken som benyttes i filmene kan ha en enorm effekt på våre følelser for filmen vi ser på. Gjennom bruk av ulik musikk kan den få oss til å føle sympati med karakterene på filmen vi ser. Den kan også ha innvirkning på vårt eget humør. «Compared to melodramatic

music, thriller music significantly lowered likability and certainty about characters' thoughts. During subsequent cued recall of screen content, thriller music increased anger attributions and lowered sadness attributions, while melodramatic music increased love attributions and lowered fear attributions ». (Hoeckner, 2011, s.146)

Vi kan føle mange ting når vi ser film, og musikken som benyttes kan være svært essensiell. Dette kan føre oss nærmere karakterene vi følger i filmen.

«Kombinasjonen av *Howard Shores* grandiose musikk, som veksler mellom styrke, angst og sorg, sammen med nyskapende digitale effekter gir tilskueren estetiske opplevelser knyttet til hvordan filmen er laget. Opplevelser som er uavhengig av handlingsforløpet i filmen. Likevel kan vi parallelt oppleve bekymring for hobbitene og skjebnebrødrene deres i flukt fra orker og Balrogen,...» (Gjelsvik, 2007, S.71) .

3 Metode

Jeg har i denne oppgaven studert de tre filmene. *Løvenes Konge*, *Mulan* og *Den lille Havfruen*. Disse tre filmene er gjentatte ganger sett igjennom før jeg valgte meg ut spesifikke scener som ville kunne få fram temaet i oppgaven på best mulig måte. Jeg analyserte så disse scenene basert på den teorien som jeg beskrev tidligere. I tillegg hadde jeg de fem bøkene som dreide seg om film og vold spesifikt.

Etter dette har jeg hentet medietilsynets beskrivelser av samtlige filmer. Denne fra da de var nye og kom på norske kinoer. Gjennom denne innhenting fikk jeg et inntrykk av hva medietilsynet tenkte om volden i de valgte filmene. Jeg har i tillegg sett på nevnte artikler som omhandler barn og deres oppfattelse av vold på film. Altså konsekvensen av volden som det heter i oppgaven. Her har jeg i tillegg hentet inn en studie som omhandler barn og deres oppfattelse av medie vold.

Så gjennom en tematisk estetisk analyse av filmene, innhenting av materiale fra medietilsynet om barn i forhold til de valgte filmene. Gjennom bruk av bøker som omhandler det studerte temaet vold i film. Artikler som omhandler Disney og vold. Og ett studie som omhandler følelsene vi mennesker for når vi hører musikk i en film. Har jeg kunne hentet inn nok materiale å jobbe med. Det er metoden jeg har brukt for denne oppgaven. Denne metoden er ofte benyttet når det kommer til å analysere tekst og film som i dette tilfelle blir svært relevant.

4 Analyse

4.1 Om de valgte filmene

Jeg har tatt for meg tre filmer som er like på mange måter og på mange måter svært ulike. Disney har gjennom flere år tjent store penger på filmene som er skrevet om i denne oppgaven. Disse filmene har på alle måter gjort det de skal; å treffe sitt publikum og tjene inn ekstreme mengder penger til Disney. Disse filmene har kombinert alt vi kan elske med film; musikk, drama, romantikk, action og komedie. Alt dette har gjort filmene til de folkekjære filmene de er i dag. Jeg skal nå se på *Løvenes Konge*, *Mulan* og *Den Lille Havfruen*. Jeg har valgt meg ut tre scener fra hver film for å analysere dem. Hvordan håndterer Disney vold i animasjon? Dette blir gjort med en estetisk tematisk analyse av scenene. Jeg kommer til å se på hva som gjør filmene like og ulike. Hvilke lyder hører vi, hvordan ser scenene ut? Bruker filmene samme forn for vold eller er noe av volden lettere å se på? Er konsekvensen av volden i filmene ulike? Hvor er det likheter og ulikheter?

4.2 Løvenes Konge (1994)

Regissør: Roger Allers og Rab Minkoff

Lengde: 88 minutter

Aldersgrense på norske kinoer: 7 år

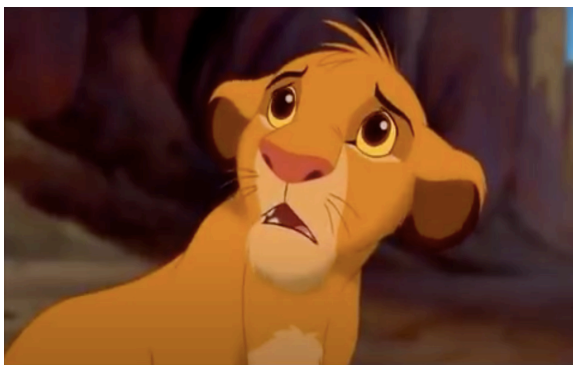
Kort om filmen

Filmen omhandler den lille løveungen Simba. Som i ung alder ikke gjør annet enn å glede seg til å bli konge som sin far. Han vandrer rundt i Afrika og er på ingen måte bekymret for noe som helst. Simba har i filmen en onkel med navn Scar som også ønsker å bli konge. Med dette som ønske begår han et mord på Simbas far Mufasa og skremmer Simba vekk. Flere år senere kommer Simba tilbake for å ta tilbake tronen å bli den rettmessige kongen av Løveklippen.

Scene 1. Mufasa sin død

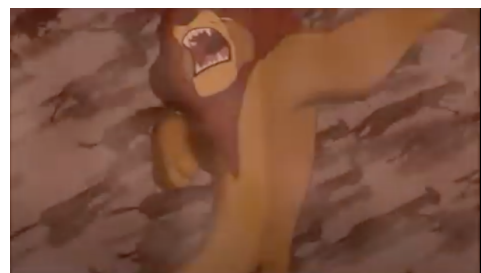
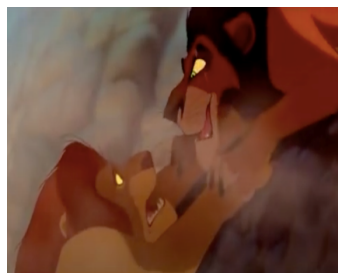
I denne scenen blir vi med ned i en kløft der det kun er Simba som ligger alene. Han øver seg på å brøle gjentatte ganger. Noe som til slutt får effekt av ekkoet i kløften noe som viser hvor enormt det område han befinner seg på er. Vi ser at dette ekkoet gir Simba selvtillit. Men når Simba ser rundt seg ser han selv hvor han er, og den gode følelsen forsvinner brått. Steinene på bakken rister og gleden i ansiktet blir fort til skepsis når han ser på toppen av bakken i kløften. «*Emotion tends to lead to action*» (Hooks,2007, s.6) Akkurat det skjer i denne scenen. På

toppen av kløften kommer det flere hundretalls gnuer stormende mot Simba. Som ikke har noe annet valg enn å løpe for livet.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=tBIDvdlpHlk>

Denne spiller i stor grad på følelser, og en livredd Simba må bli reddet av sin far. Men dette fører med seg skrik, smerte og en voldsom mengde med lyder som gir det en skumlere dimensjon. Mufasa (Simbas far) kommer stormende til for å redde sønnen. Og på et tidspunkt er Simba trygg men ingen kan se hvor Mufasa er. det eneste seeren ser er flere hundre gnuer en masse røyk og skumle lyder før plutselig Mufasa kaster seg opp mot fjellveggen for å klatre i retning av trygghet. Men dette blir ødelagt av Scar som ser sin bror inn i øynene og kommer med de kjente ordene: «Lenge leve kongen». Deretter kaster han Mufasa ned fra fjellveggen og ned i kløften. Vi ser frykten i Mufasas øyne mens han svever i sakte film. Vekk fra sin bror og mot sin sikre død. Følelsen av frykt og sorg er noe som denne scenen tar med seg til seeren.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=tBIDvdlpHlk>

Scene 2. Scar: Vær beredt (Sang)

I denne scenen kombineres musikk, vold og komedie. Scar som er den onde karakteren i filmen forteller sine allierte om sine usle planer. Dette gjør han på sin helt egen måte. Omgivelsene er mørke, triste og skumle noe som er et bilde på karakteren Scar selv. Han omgir seg med hyener som den eneste løven og planlegger mordet på Mufasa sin bror. Under sangen «Vær beredt» ser vi hvordan han gjentatte ganger utsetter sine allierte for vold. Dette viser filmen oss med at han sparker dem, slår dem og lignende. Scar viser gjennom hele scenen hvem som er sjefen på måter som ikke er sosialt akseptabelt. Med en nedlatende tone, skumle blikk og bråe bevegelser opptrer han som en virkelig ond karakter i denne scenen. I teksten synger han «Vær klar for århundrenes statskupp» før vi ser at han poserer på en steinhylle mens hundrevis av hyener marsjerer under han. Dette er en scene som er sammenlignet med Adolf Hitler flere ganger. I tillegg kommer det i denne scenen veldig godt frem hvem Scar er. Hans giftige grønne øyne er tidvis det lyseste i den ellers mørke scenen og arret som gjør han enda skumlere kommer tydelig fram. I denne scenen ser vi også at Scar er ondere enn alt og alle. Menshyenene er i bunn og grunn hjelpeløse dyr som til tider drar opp igjen stemningen med dumme kommentarer og misforståelser.

Hyenen: Hva skulle vi gjort da, drept Mufasa?

Scar: Ja nemlig.

Dette spørsmålet kommer til Scar og når han responderer slik han gjør får samtlige hyener sjokk. Så det eksisterer en stor forskjell på seriositeten av ondskap når det kommer til disse karakterene. Scar blir ofte også den største karakteren i bildet for å gjøre han enda mer dominant. Og vi ser hans bruk av ulegitimert vold.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=cXYIMHvn3jk>

Scene 3. Simba Vs. Scar

«Violence is a cinematic staple. Within this common currency there exists a pervasive paradox; that the violence of wrong-doing can be met with violence.» (Young, 2009,s.24)

Nå er det kun de to mot hverandre, Simba mot Scar. Scar ser rundt seg oppfatter at det ikke er noen vei tilbake. Han ser ned der det er et stup, han snur seg mot sin nevø som sier: «Morder». Scar ser plutselig ikke ut som den løven han fremsto som under sangen «Vær beredt»; nå er det en spak og redd Scar som kommer fram i denne scenen. Og med sin sleipe og slue holdning beskylder han hyenene for alt han selv har gjort. Simba tror ikke på dette og vi ser at Scar legger seg ned noe som igjen bare er enda et bilde på hvor lite dominant han er i denne situasjonen.

Scar: Hva har du tenkt å gjøre, du vil vel ikke drepe din egen onkel?

Simba: Nei Scar, jeg er ikke som du.

Scar: Åh Simba mange takk, du er ordentlig edel, du skal få det, det lover jeg. Men hvordan skal jeg overbevise deg. Si det, jeg gjør hva som helst!

Simba: Løp! Løp din vei Scar og kom aldri igjen!

I denne scenen bruker Simba de samme ordene som Scar brukte mot han selv da han var ung, og øynene til Scar sperres opp av frykt. Scar sier seg enig og begynner å gå, men før noen rekker å gjøre stort kaster han glør i ansiktet på Simba og kaster seg over han. Akkurat som hos hyenene er han uforutsigbar. Lydene vi hører stiger i takt med kampen og løvene kaster seg over hverandre. Det går fra hurtige bilder til sakte film. Og Scar kaster Simba i bakken. Han kommer så flyvende inn mot Simba og det som er i fokus er det ikoniske ansiktet til den onde karakteren. Han kaster seg på Simba som får sparket han av seg. Scar ruller ned fjellet og blir

liggende. Men hyenene hørte hva han sa og er ikke fornøyde. Scar prøver igjen å sno seg unna men denne gangen er det til ingen nytte. Og i skyggen av Scar ser vi at han blir angrepet og revet i filler av flere hyener. Dette er slutten på den onde karakteren i *Løvenes Konge*. Denne scenen kombinerer mange følelser som frykt, frustrasjon, sinne og lykke og skaper mange følelser på en og samme gang for oss som ser på.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=LSMdnJAhZy4>

4.3 *Mulan* (1998)

Regissør: Tony Bancroft og Barry Cook

Lengde: 88 minutter

Aldersgrense på norske kinoer: 7 år

Kort om filmen:

Mulan velger å kle seg ut og lure alle for å ta sin fars plass i hæren. Hennes far er gammel og vil etter alt og dømme ikke tåle å bli sendt ut i krigen igjen. Men kvinner har ingen plass i hæren og Mulan må derfor opptre som en mann for å lure samtlige hun møter på sin vei. Hun blir med i krige for å kjempe for sitt kjære Kina og utkjempe Hunerne.

Scene 1: Hunerne i Kina og Introduksjonen av Shan-Yu

Mørket har lagt seg over Kina og det hele oppfattes harmonisk. En mann fra hæren går og sikrer muren og passer på. Det som bryter stilheten er en ørn som kommer flyvende og med ekstrem presisjon velter den mannen som sikrer muren. Mannen ser opp med frykt i blikket og ørnen skriker ut. Så blir det kastet opp flere kroker som fester seg til muren. Mannen som sikrer muren snur seg rundt og stormer i retning sikkerhet. Men døren er blokkert av en mann som tilhører

et folkeslag som ikke er vennlig innstilt. Sverdene blir trukket og mannen har ikke noe annet valg enn å tenne ilden som signaliserer at Kina er i fare. Han kaster seg opp stigen, mannen som blokkerte døren kapper i stykker stigen. Men mannen kommer seg opp, han tar med seg en fakkel, men der stopper han. Ørnen kommer tilbake og lander rolig og elegant på skulderen til en annen mann. Shan-Yu denne mannen er plassert i skyggen og det eneste som kommer fram er noen giftige grønne øyne. Vi ser at frykten til mannen øker ved synet av Shan-Yu, men med et bestemt blick tenner han ilden som gir Kina beskjed om at de er i krig. Shan-Yu blir synlig overasket, men beslutter å brenne et kinesisk flagg og uttale ordet: «Perfekt». Dette viser at han ikke frykter noe som helst. Ørnen drar videre og det samme gjør Shan-Yu.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=yz38PkCWxqU>

Scene 2: Fjell, snø og krig

Denne scenen utspiller seg i snøen. På fjellet som skal føre Mulan og hennes venner i hæren til Hong Kong. Det er et åpent og hvitt landskap som utelukkende bærer med seg lydene av Mulan sine venner. De beslutter å slå leir og roe seg ned. Men da blir det hvite landskapet byttet med en hel del røyk. Og igjen kan vi se skepsisen i øynene på menneskene og med god grunn. Røyken forsvinner og på toppen av bakken står Shan-Yu. Alt rundt er hvitt men Shan-Yu er mørk. Kontrastene blir bare sterkere med disse omgivelsene. På denne bakketoppen står det nå en hel hær av Hunere som Shan-Yu har med seg. Alle i mørke klær i skrikende kontrast til den hvite snøen. Mulan og resten av hennes venner i hæren trekker sine sverd. Så kommer det stormende flere hundre Hunere i retning Mulan og hennes venner. Ørnen kommer svevende i retning av sin herre, som den gjorde i den første scenen. Speilbildet på sverdet gir henne en ide

og hun stormer alene mot Hunerne. Mulan slipper løs *Mushu* som lager et snøskred som river med seg flere av Hunerne. Når Shan-Yu ser dette slår han henne rett ned før han selv blir revet med i snøskredet og druknet i snø. Mulan selv blir med sin hest og sin leder kastet utenfor stupet, men blir av sine venner trukket opp i sikkerhet. Scenen bruker store fargekontraster og voldsomme lyder. Smerten kommer også fram i denne scenen.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=XlgdI88X7XQ>

Scene 3: Kampen om Kina. Mulan Vs. Shan-Yu

Den siste scenen er finalen og den siste kampen mellom den onde Shan-Yu og Mulan. De befinner seg i Hong Kong og Mulan og hennes venner må redde keiseren som er tatt til fange av Shan-Yu. Foran en dør de må passere står det enorme vakter som er rustet opp med sverd og

et truende utseende. Gjennom triks og lurerier passerer de vaktene som blir liggende igjen i halvsvine etter å ha blitt regelrett slått ned av Mulans venner. I et klipp ser vi keiseren nekte å bøye seg for Shan-Yu som trekker sverdet og truer keiseren, som fremdeles nekter å bøye seg. Li Shang (lederen til Mulan) kommer seg inn til keiseren og for i siste liten reddet han fra å bli kappet ned med sverdet. Noe som fører til at Shan-Yu og Li Shang slåss for harde livet, det blir utdelt spark og slag. Mulan og de andre får i siste liten keiseren i sikkerhet og Shan-Yu blir rasende. Etter å ha banket Li Shang løfter han ham opp og skaller han regelrett ned igjen. Mulan blir tvunget til å redde livet til Li Shang. Dette fører til at hun må kjempe mot Shan-Yu alene. Hun løper rundt og er tydelig redd, og Shan-Yu kapper ned alt hun hopper opp på, slår igjennom dører og vegger for å få tak i henne. De står til slutt ansikt til ansikt ute på et tak der hele Hong Kong kan se dem. Shan-Yu trekker sverdet med mord i blikket. Mulan drar fram en kinesisk vifte, han stikker sverdet mot henne hun fanger den med viften og ting er snudd opp ned. Så sparker hun ham ned så han blir liggende. Mushu har fikset en fyrverkeri-bombe som de så skyter Shan-Yu med. Han blir truffet av denne og flyr bort fra alt og alle og fyrverkeriet er det eneste som syns over Hong Kong.

Bilder hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=HTpZELFKH2w>

4.4 Den Lille Havfruen (1989)

Regissør: Ron Clements og John Musker

Lengde: 85 minutter

Aldersgrense på norske kinoer: 7 år

Kort om filmen:

Den lille havfruen handler om en havfrue som forelsker seg i en ung mann hun ser på et skip. Denne unge mannen heter Erik, og hun klarer ikke slutte å tenke på han og de to sammen. Det er bare et stort problem, han er et menneske og hun er en havfrue. Hun er heller ikke hvilken som helst havfrue, hun er datteren til havhøvdingen selv. Og er da naturligvis prinsesse. Men det eneste hun ønsker, er å være med dette menneske hun har sett. Og hun oppsøker den onde Ursula som er en blekksprut med magiske krefter. Hun kan hjelpe Ariel, men hun vil ha noe tilbake. Ariel kan få bein å gå på, hvis Ursula får stemmen til Ariel i retur.

Scene 1. Her må du bli (Sang)

Jeg har tatt med denne scenen som ikke er voldelig for å få fram det store skille fra de andre filmene. *Den Lille Havfruen* er filmen som gir oss glede og god musikk. I denne scenen ser vi hvorfor denne filmen skiller seg fra de andre to, og er mer lik Disney som vi kjenner dem. Filmen har scener som inneholder vold, men den fremstiller den på en langt mer komisk måte.

I denne sangen ser vi at krabben Sebastian prøver å overtale Ariel til å droppe tankene om å dra til overflaten. Livet under havet blir framstilt på en måte som fenger. Det er varme lyder og varme farger og fengende musikk. Dyrene vi ser smiler og synger og er i et eminent humør. Vi ser Sebastian i en slags dirigent rolle hvor han engasjerer alle dyrene i havet. Budskapet er «her må du bli». Ariel ser ikke helt overbevist ut men jo flere dyr som blir med, jo mer lykkelig ser hun ut også. Hele scenen oser glede og vi ser at Sebastian lar seg rive så med at han overser at Ariel sniker seg vekk. Men denne scenen har lys, varme og glad sang i seg. I sangen ser vi også at alle involveres noe som fremstår som en strålende måte å få fram budskapet i sangen på.

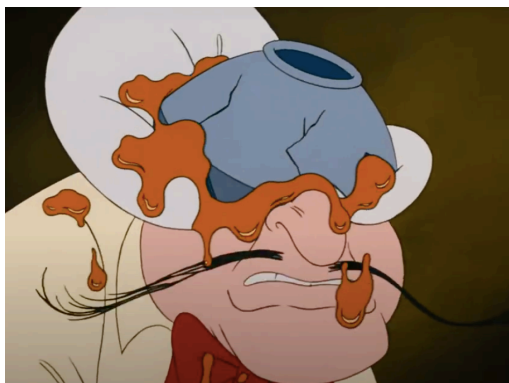
Hentet fra: https://www.youtube.com/watch?v=GC_mVIIpjWA

Scene 2. Sebastian Vs. Louis

«As an important semantic element in most film genres, violence has no inherent ideological meaning because said meaning will develop only in relation to how the violence is structured within the film's syntax» (Kendrick, 2009, s.71)

Scenen som jeg har trukket fram her viser dette.

Når Ariel har blitt så smått kjent med Erik er hun blitt invitert med på middag. Sebastian følger etter for å passe på henne. I denne scenen har krabben Sebastian forvillet seg inn på kjøkkenet og sett hva mennesker gjør med sjømat. Denne scenen treffer blink med tanke på at «emotion tends to lead to action» som det er skrevet i *Acting in animation*. Hver gang det er et reaksjonsbilde av Sebastian, skjer det noe forferdelig med maten kokken lager. Det samme gjelder den andre veien. Når de to ser hverandre og kokken holder Sebastian, ser vi at Louis ser på han med et blick som er fylt av avsky. Da ser Sebastian sitt snitt til å få tak i Louis sin enorme nese med kloen sin. Denne smerten får hele scenen til å eskalere. Louis jager Sebastian rundt på kjøkkenet og det siste vi ser er Louis i full fart mot Sebastian med knivene hevet. Dette fører til at han braser gjennom benken på sitt eget kjøkken mens han roper «fight like a man» til krabben som har gjemt seg.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=QoDprHJbWLS>

Scene 3. Ursula (Dypt uheldige sjeler)

Denne scenen presenterer hvem Ursula er. Omgivelsene er smått dystre og mørke. Men i denne filmen er det ikke på noen måter like brutalt som i Løvenes Konge. Ursula spiller på sjarm og kynisme i denne scenen. Hun svømmer rundt med tjenerne sine og forteller Ariel hva hun kan gjøre med sine magiske triks. Ursula bruker ansikt, kropp og farge til å få fram sitt budskap. Krabben Sebastian og fisken Fomle har fulgt etter Ariel for å stoppe henne, men begge blir stoppet av tjenerne til Ursula. Tjenerne ser desto mer onde og hjerteløse ut enn sin sjef. Ursula danser seg gjennom omgivelsene som endrer farge og framstår mystisk. For hver gang Ariel prøver å spørre om noe hever Ursula stemmen og engasjementet i sangen stiger. Hun vet hva hun ønsker og hun vet hvordan hun skal få det. Hun endrer ansiktsuttrykk raskere enn noen. I det ene øyeblikket er det stakkars meg. I det andre ser hun slu og sleip ut. Men hun benytter alt annet enn vold. Noe som til slutt lurar Ariel til å gi bort stemmen sin for selv å kunne få ben å gå på.

Hentet fra: <https://www.youtube.com/watch?v=Gi58pN8W3hY>

4.5 Likheter og ulikheter

Etter å ha analysert disse ni scenene er det lettere å komme fram til likheter og forskjeller.

Ser man på likhetene i alle filmene, så er det at det eksisterer en form for vold i hver av dem og at denne volden er nokså avgjørende for filmens handling. Alle filmene sender sin

hovedkarakter ut i en situasjon som er risikabel. Noe som får spenningen til å vedvare gjennom hele filmen. I tillegg er det konstant den onde i filmen som utfører de onde handlingene. Dette er fellestrekkene i filmene som er tatt med i oppgaven. Filmene spiller også på følelser i stor grad og får følelsene frem på en tydelig måte.

Men det eksisterer flere ulikheter i filmene også. Ser man eksempelvis på *Løvens Konge*, så blir seeren tatt med på et mord. Noe som ikke skjer i *Den Lille havfruen*. Mengden av ulegitimert vold fra den onde karakteren er langt høyere i *Løvenes Konge* enn i *Den Lille havfruen*. Vi kan se at Scar i *Løvenes Konge* slår, sparker og dreper uten noen grunn. Dette skjer ikke i *Den Lille Havfruen* og er en av de store forskjellene på disse filmene. Filmen bruker voldsomme lyder og mørk musikk i tillegg som gjør hele opplevelsen tøffere å se på. Det bidrar til at følelsene til meg som tilskuer kommer enda sterkere frem i denne filmen.

Mulan er filmen som utspiller seg i krigen og den er fargemessig den mørkeste av alle tre. Her ser vi ekstreme mengder vold. Og det kommer i større grad fram hvor smertefullt dette er for karakterene. Sammenligner man filmen med *Løvenes Konge*, er denne filmen fargemessig langt mørkere. Noe som gjør den skumlere å se på. I tillegg er det ekte mennesker og ikke dyr som blir tatt livet av og derfor forsterker opplevelsen av brutalitet. Denne filmen skiller seg mest fra de andre med tanke på omgivelser, antall som slåss og ren brutalitet. Følelsen av krig er noe mennesker kan relatere seg til Og som forsterker smertefull opplevelse som filmen får oss til å føle på.

Den lille Havfruen er filmen som er den lyseste av alle tre. Den har langt mer glede spredd utover og volden i filmen er på et annet nivå enn i de andre filmene. Som jeg skrev er volden i denne filmen ofte kombinert med lys og varme. Dette er totalt det motsatte av *Mulan* og *Løvenes Konge*. Volden i filmen får deg i langt større grad til å le enn å gråte og er noe som passer overens med hvordan filmen er selv. Dette er også den ene filmen som ikke inneholder mord. Man kan se at filmen bruker en del følelser, men gjennom glad musikk blir de scenene som inneholder vold mindre brutale.

Det er likhet i den forstand at det er vold i alle tre filmer men fremstillingen av volden er svært ulik fra film til film. Dette understrekes ved hjelp av farger, lyder og omgivelsene. I tillegg til omfanget av hvor mange som er voldelig.

5 Diskusjon

I begynnelsen av denne oppgaven ønsket jeg å se på de tre filmene *Løvenes Konge*(1994), *Mulan*(1998) og *Den Lille Havfruen*(1989). Jeg valgte meg så ut ni scener, tre fra hver film for å få fram likheter og ulikheter mellom dem. Dette er naturligvis barnefilmer men det kommer tydelig frem i flere scener at de ikke er spesielt barnevennlig for det.

I *Løvenes Konge* ser vi gjentatte ganger ulegitimert vold. Scar påfører sine tjenere smerte gang på gang på gang. Dette fører til at filmen ikke er spesielt barnevennlig. I tillegg kan vi se at han tar livet av sin bror senere i filmen. Så Scar bedriver kort oppsummert med smerte i retning hyenene i tillegg til mord av sin egen bror Mufasa. Denne scenen kan være langt over hva små barn ønsker å se. Det er høye skumle lyder som kan være skremmende for de minste. Noe som kan påvirke dem, og ødelegge opplevelsen til de små. I tillegg kan de ta inn langt mer enn de ønsker selv. Dette kan være problematisk slik det er skrevet hos Gjelsvik.

«Kombinasjonen av *Howard Shores* grandiose musikk, som veksler mellom styrke, angst og sorg, sammen med nyskapende digitale effekter gir tilskueren estetiske opplevelser knyttet til hvordan filmen er laget. Opplevelser som er uavhengig av handlingsforløpet i filmen. Likevel kan vi parallelt oppleve bekymring for hobbitene og skjebnebrødrene deres i flukt fra orker og Balrogen,...» (s.71, Gjelsvik) Ser en på Kendrick sin beskrivelse av vold, «As an important semantic element in most film genres, violence has no inherent ideological meaning because said meaning will develop only in relation to how the violence is structured within the films syntax» (Kendrick, 2009,s.71). Kombineres vold og sterk musikk i scenen hvor Simba kjemper mot Scar. Noe som igjen kan få volden til å fremstå enda voldeligere.

Mulan er filmen som utspiller seg i krigen og med mørke omgivelser. Denne filmen har scener som er voldelige blant mennesker og derfor noe som kan gjøre den brutal å se for de minste. Scenen som kan omtales som finalen i filmen, ser vi volden svært tydelig. Ikke bare ser vi den, vi hører den og vi ser reaksjonen til den som blir skadet. Dette er mye å ta inn for de yngste som kan oppnå å bli redd, nervøs, stresset og sint. Filmene utspiller seg i krigen og gjennom dette legitimerer den for scenene den har med. Nå er det flere scener der folk blir banket og selv om det er med en god grunn, er dette over streken. Å se et annet menneske bli slått rett ned samsvarer lite med det vi ønsker et barn skal oppleve. Dette kommer særlig til uttrykk i siste scene; «*Violence is a cinematic staple. Within this common currency there exists a pervasive paradox: that the violence of wrong-doing can be met with violence.*» (Young,2009, s.24)

Valg av musikk i film er noe som kan ha en stor betydning på den estetiske opplevelsen. Volden vi ser kan i stor grad bli farget av musikken den er satt sammen med. «As an important semantic element in most film genres, violence has no inherent ideological meaning because said meaning will develop only in relation to how the violence is structured within the film's syntax» (S. 71, Kendrick) *Den Lille Havfruen* er en film som skiller seg fra de to andre. Den er betraktelig lysere og mer gledelig. Noe jeg beskriver i analysen av den første scenen av filmen og sangen (*Her må du bli*). Det eksisterer voldelige scener i denne filmen også men på et annet nivå enn i de to andre. Denne filmen er som sagt langt lysere og har mye mer glede i seg. Noe den også drar med seg inn i de voldelige scenene. Ser man på scenen med Krabben Sebastian er musikken i den scenen langt mer lystig og komisk enn i de andre voldelige scenene. De voldelige scenene er gjort mer barnevennlig med bruk av musikk og en annen måte og formulere følelser på. Virkningen av den valgte musikken kan ha mye å si ifølge studie gjort ved Universitetet i Chicago. Det å bruke positiv og glad musikk i scener som inneholder vold. Vil ifølge studie ha stor påvirkning på hvordan vi som seer både tenker og føler om det vi ser i filmen. Noe *Den Lille Havfruen* har gjort med scenen der Sebastian og Louis møtes. Hvor musikken som er lagt på kan tolkes i retningen av å være lys og munter. Noe som gjør scenen ifølge Studiet i Chicago lettere å håndtere.

6 Konklusjon

Hvordan håndterer Disney vold i animasjon? Fremstillingen av vold og konsekvensen av vold. Dette har jeg sett nærmere på i denne oppgaven ved hjelp av filmene *Løvenes Konge*, *Mulan* og *Den lille havfruen* og en analyse av ni scener, tre fra hver film. I de tre filmene er det flere likheter og naturligvis ulikheter. Jeg har sett filmene flere ganger og gått gjennom scenene flere ganger.

Disney fremstiller vold litt forskjellig i de tre filmene. Alle filmene sender sin hovedkarakter ut i en situasjon som er risikabel. Fellestrekk for dem er at volden er nokså avgjørende for filmens handling. I tillegg er det konstant den onde i filmen som utfører de onde handlingene

I *Løvenes Konge* ser vi gjentatte ganger ulegitimert vold. *Mulan* er filmen som utspiller seg i krigen og med mørke omgivelser. Denne filmen har scener som er voldelige blant mennesker

Den Lille Havfruen er en film som skiller seg fra de to andre. Den er betraktelig lysere og mer gledelig. Og benytter musikk som et sterkt middel for å gjøre volden mer komisk.

Konsekvensen av vold i de tre filmene og de ni scenene er at de kan være en risiko for målgruppen. Barn og ungdommers reaksjoner på følelser som blir skapt på lerretet og som kan være risikabelt er at det skaper opphisselse som kan vedvare i kroppen og kan forveksles med aggresjon som fører til aggressive respons på provokasjoner. Når animasjon baserer seg på å få fram følelser i så stor grad som den gjør, og volden i filmene er så brutal, vil dette kunne være et stort problem for de yngste, som er den primære målgruppen for filmene. Musikken som spilles bidrar også til å øke de følelsene en seer sitter med. Noe det er masse av i disse filmene og som gjør det enda mer utfordrende for de yngste.

I og med at animasjon fokuserer i stor grad på å få fram følelser positive og negative, og barn ifølge Nova Rapporten kan slite med å skille på dem. Er dette noe som er svært negativt når filmene er laget for barn. Så Mulan og Løvenes Konge er filmer som fremstiller volden på en måte som er negativ for unger. Den lille havfruen bruker lys positiv musikk. Noe som gjør den mer passende enn de andre to. Så gjennom denne oppgaven har jeg kommet fram til at vold kan fremstilles på ulike måter. Men volden i seg selv kan gjennom bruk av musikk som hjelpemiddel gjøre den lettere å tolerere for barn, som filmene er laget for. Noe som gjør musikken essensiell i en hver barnefilm som inneholder scener som kan være på kanten for de yngste. Når konsekvensen av vold faktisk kan være risikabel for ungene selv.

Litteraturliste

Gjelsvik, A (2007) *Vondt og Vakkert, Vold i audiovisuelle medier*, Kristiansand, Høyskoleforlaget

Hooks, E (2005) *Acting in Animation- A look at 12 films*, Portsmouth, Heinemann

Kendrick, J (2009) *Short Cuts Film Violence- history, ideology, genre*, London, Wallflower

Rienecker, L og Stary, P med Skov, S (2013) *Den gode oppgaven* (2.utg), Bergen Fagbokforlaget.

Young, A (2010) *The Scene of Violence – Cinema, Crime, effect*. New York, Routledge-Cavendish.

Sloncum, J,D (2001) *Violence and American Cinema*, New York og London, Routledge

Filmer:

Disney, W. (prodsent), Allers, R. Minkoff, R (Regissører) (1994) *Løvenes Konge*

Disney, W. (produsent), Bancroft, T. Cook, B (Regissører) (1998) *Mulan*

Disney, W. (produsent), Clements, R. Musker, J (Regissører) (1989) *Den lille havfruen*

Medietilsynet med aldersgrenser satt for de tre filmene.

<https://medietilsynet.no/filmdatabasen/31958?q=Løvenes%20Konge>

<https://medietilsynet.no/filmdatabasen/7950?q=Den%20lille%20havfruen>

<https://medietilsynet.no/filmdatabasen/39578?q=Mulan>

Rapporter/Studier

Nova Rapporten: fra 2010 hentet

[https://www.researchgate.net/profile/Svein_Mossige/publication/238738739_Medievold_avler_vold - reell frykt eller moralsk panikk/links/02e7e5281ed36c6e51000000.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Svein_Mossige/publication/238738739_Medievold_avler_vold_-_reell_frykt_eller_moralsk_panikk/links/02e7e5281ed36c6e51000000.pdf)

Hoeckner, B. Psychology of Aesthetics, Creativity and the arts (2011) Vol. 5, No, 2 s.146
(University of Chicago) *Film Music Influences How Viewers Relate to Movie Characters*

Artikler:

<https://www.dagbladet.no/kultur/forskere-barnefilmer-er-mer-voldelige-enn-voksenfilmer/60914960> (publisert: 17.12.2014)

<https://www.klikk.no/side2/underholdning/drap-voldtekt-og-barn-utenfor-ekteskap-4375450>
(Publisert: 17.11.2013)

